

بلاگری زیر سن قانونی

درباره پدیده‌ای که این روزها بیشتر از قبل فراگیر شده و کودکی کودکان را تحت تأثیر قرار داده است

گزارش روز

روزنامه‌نگار
فاطمه رافع

دخترک با آن زیبایی معصومانه و قندی که در کلامش دارد، چاشنی‌ها را یکی یکی به ظرف حاوی مرغ اضافه می‌کند و با شیرینی‌ای که حاصل تلفظ نیمه حروف است، مراحل بعدی پخت را شرح می‌دهد. آن قدر شیرین و جذاب است که بیشتر فالوورهای صفحه اش فقط کامنت‌هایی از جنس قربان صدقه پایین پست‌ها گذاشته‌اند و کسی به آموزش‌های آشپزی آشپز کوچولو و غذایی که دارد درست می‌کند، کاری ندارد. در «بیوی این پیج که قرار است آموزش آشپزی» پدر دختری، باشد، یک «آی دی» هم برای همکاری با به عبارتی جذب تبلیغات اعلام شده است. کمی آن طرف‌تر، در صفحه‌ای دیگر، مادری، روزمرگی‌های دختر و پسر کوچکش را به نمایش می‌گذارد و با بهره‌گیری از به تصویر کشیدن شیرین‌زبانی هاوشیرین کاری‌های آن هاهر روز بر تعداد فالوورهای صفحه اش می‌افزاید. این صفحه هم یک آی دی را برای همکاری معرفی کرده و بر اساس آنچه در بیو شرح داده شده، قرار است روایتگر سفرهای این خانواده چهارنفره باشد؛ اما اولین هایلایت آن با عنوان «بیوی بازدهی» جالب توجه است؛ هایلایتی که به باز نشر افزایش تعداد فالوورهای صفحاتی که در این پیج معرفی شده است، می‌پردازد. آری، اگر روزی صحبت از کودکانی بود که در تبلیغات فضای مجازی از آن‌ها به عنوان مدل استفاده می‌شد و کارشناسان از تبعات مدلینگ کودکان می‌گفتند، حالا ماجرا فراتر از این حرف‌هاست و کودک بلاگری به پدیده‌ای نسبتاً نوظهور در دنیای بی‌انتهای مجازی تبدیل شده است. این کار حتی برای برخی خانواده‌ها آن قدر جدی شده است که به اقداماتی مانند انجام عمل‌های زیبایی روی کودک دست می‌زنند یا با استفاده از برخی هاو داروهای به ظاهر گیاهی در صدد چاقی یا لاغر کردن فرزند خود برمی‌آیند.

جنین‌هایی که بلاگر شده‌اند

پدیده کودک بلاگری این روزها به مراحل قبل از تولد کودک هم رسیده است و برخی خانواده‌ها، حتی پیش از تولد فرزند خود با ایجاد صفحه‌ای در اینستاگرام یا شبکه‌های اجتماعی مشابه آن، و تصاویری از جنین در ماه‌های مختلف منتشر می‌کنند؛ ساده‌اش می‌شود اینکه

حالا دیگر شاهد کودکانی هستیم که حتی پیش از تولد و از داخل شکم مادر، در اینستاگرام فعالیت می‌کنند. عکس‌ها و فیلم‌هایی از لحظه تولد برخی از این کودکان هم در صفحات منسوب به آن‌ها وجود دارد و شاید تعبیر «کودکانی که در اینترنت متولد شده‌اند» برای آن‌ها مناسب باشد.

خو گرفتن به شخصیتی کاذب

سوی دیگر ماجرای این کودکان کار اینستاگرامی، خود این کودکان هستند که آشکارا در این تجارت خانوادگی، حریم خصوصی‌شان نقض می‌شود. تا همین چند سال پیش بود که بسیاری از خانواده‌ها و والدین ترجیح می‌دادند تصویر کودکانشان در جایی منتشر نشود؛ حالا اما همین مسئله به راهی برای درآمدزایی آن‌ها تبدیل شده است؛ بدون اینکه به آسیب‌های روانی این کار به کودک

توجه شود. مهم‌ترین مشکل هم به ظاهر اینستاگرامی، خود این کودکان هستند که آشکارا در این تجارت خانوادگی، حریم خصوصی‌شان نقض می‌شود. تا همین چند سال پیش بود که بسیاری از خانواده‌ها و والدین ترجیح می‌دادند تصویر کودکانشان در جایی منتشر نشود؛ حالا اما همین مسئله به راهی برای درآمدزایی آن‌ها تبدیل شده است؛ بدون اینکه به آسیب‌های روانی این کار به کودک

کارشناسان چه می‌گویند؟

اگرچه بیشتر کارشناسان و روان‌شناسان حوزه کودک با ماجرای کودک بلاگری مخالف‌اند و درباره تبعات آن هشدار می‌دهند، هستند کارشناسانی که معتقدند در دنیای ارتباطات و فناوری امروز، نمی‌توان کودکان را از این فضا دور کرد و برخی از این کودکان، حتی در بزرگسالی از دیدن عکس‌های کودکی خود در فضای مجازی لذت می‌برند. این گفته‌های اناری در حالی است که به اعتقاد محمدصادق باطنی، کارشناس شبکه‌های اجتماعی در حوزه کودک، انتشار عکس کودک در فضای مجازی سبب می‌شود او از همان سن کم به تأییدطلبی عادت و این تأیید را از کاربران مجازی دریافت‌کند؛ اما در بزرگسالی که تأیید گرفتن سخت‌تر می‌شود، ممکن است فرد دست

به باور محمدرضا ذوالفقاری، جامعه‌شناس فرهنگی، نیز فعالیت کودکان در فضای مجازی به عنوان بلاگر، از دو بُعد فردی و اجتماعی بررسی می‌شود. در بُعد فردی شاهد اثراتی منفی مانند شکل‌گیری شخصیت کاذب، شاید در بزرگسالی فاقد اعتبار و همین مسئله سرخوردگی کودک را در پی داشته باشد. از منظر اجتماعی نیز می‌توان استفاده از کودک به این شکل را بهره‌کشی از او دانست. در واقع می‌توان گفت یک بلاگر خردسال، کودک کار محسوب می‌شود؛ یک کودک کار نوین که از طبقات پایین جامعه نیست، بلکه در خانواده‌ای بزرگ شده است که در زمره خانواده‌های طبقه متوسط یا حتی مرفه قرار می‌گیرد. او این نکته را نیز خاطرنشان می‌کند که بر خلاف تصور رایج جامعه، کودک بلاگرها در کسب درآمد خوب موفق نیستند و فقط تعداد معدودی از آن‌ها از این طریق می‌توانند برای تجارت خانوادگی خود درآمد بالایی کسب کنند.

همچنین آسیب اناری، روان‌شناس بالینی کودکان، با تأکید بر اینکه دنیای امروزی و آینده بر اساس ارتباطات شکل می‌گیرد و نمی‌توان کودکان

را از دنیای ارتباط‌های مدرن و فناوری دور کرد، خاطرنشان می‌کند؛ برخی والدین با ساختن صفحه اینستاگرام به دنبال آرایش‌کردن عکس‌های فرزندانشان هستند و اتفاقاً برخی از این بچه‌ها وقتی بزرگ‌تر می‌شوند، از دیدن عکس‌های کودکی خود لذت می‌برند. این گفته‌های اناری در حالی است که به اعتقاد محمدصادق باطنی، کارشناس شبکه‌های اجتماعی در حوزه کودک، انتشار عکس کودک در فضای مجازی سبب می‌شود او از همان سن کم به تأییدطلبی عادت و این تأیید را از کاربران مجازی دریافت‌کند؛ اما در بزرگسالی که تأیید گرفتن سخت‌تر می‌شود، ممکن است فرد دست

به باور محمدرضا ذوالفقاری، جامعه‌شناس فرهنگی، نیز فعالیت کودکان در فضای مجازی به عنوان بلاگر، از دو بُعد فردی و اجتماعی بررسی می‌شود. در بُعد فردی شاهد اثراتی منفی مانند شکل‌گیری شخصیت کاذب، شاید در بزرگسالی فاقد اعتبار و همین مسئله سرخوردگی کودک را در پی داشته باشد. از منظر اجتماعی نیز می‌توان استفاده از کودک به این شکل را بهره‌کشی از او دانست. در واقع می‌توان گفت یک بلاگر خردسال، کودک کار محسوب می‌شود؛ یک کودک کار نوین که از طبقات پایین جامعه نیست، بلکه در خانواده‌ای بزرگ شده است که در زمره خانواده‌های طبقه متوسط یا حتی مرفه قرار می‌گیرد. او این نکته را نیز خاطرنشان می‌کند که بر خلاف تصور رایج جامعه، کودک بلاگرها در کسب درآمد خوب موفق نیستند و فقط تعداد معدودی از آن‌ها از این طریق می‌توانند برای تجارت خانوادگی خود درآمد بالایی کسب کنند.

همچنین آسیب اناری، روان‌شناس بالینی کودکان، با تأکید بر اینکه دنیای امروزی و آینده بر اساس ارتباطات شکل می‌گیرد و نمی‌توان کودکان

قیمت‌ها از طریق استعلام

از برخی از همین بلاگرها به دست آمده است و البته بسته به تعداد فالوور بلاگرها و برخی فاکتورهای دیگر متغیر و بالاتر از این‌ها است

صیانت قانون از کودک بلاگرها؟

هفدهم خردادماه سال ۱۴۰۰ بود که اعضای شورای عالی فضای مجازی «سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی» را تصویب کردند و کمی بعدتر، یعنی در ۲۳ خرداد همان سال این سند برای اجرا ابلاغ شد. این سند در راستای «تبیین الزامات شبکه ملی اطلاعات» و «طرح کلان و معماری شبکه ملی اطلاعات» و نیز با هدف ارتقای بهره‌برداری از فضای مجازی و صیانت از خردسالان و کودکان و نوجوانان تدوین شده است. «توسعه محیط‌های صیانت شده بر بستر شبکه ملی اطلاعات ویژه خردسالان، کودکان و نوجوانان»، «آگاه‌سازی، هشیارسازی و توانمندسازی اولیا و مربیان و ایفای نقش محوری خانواده در هدایت، حمایت و مراقبت»، «رده‌بندی محتوا و خدمات متناسب با سن، جنسیت و ویژگی‌های جسمی و فرهنگی و تأمین اعتماد و اطمینان»، «تشویق، سامان‌دهی و مشارکت محوری بخش غیردولتی فعال در ارائه محتوا و خدمات سالم و مفید ویژه کودکان»، «تشدید مقابله قضایی و انتظامی کارآمد با بزهکاران، مجرمان و تهدیدکنندگان امنیت کودکان»، «ارتقای سواد فضای مجازی و مهارت‌افزایی کودکان برای استفاده کارآمد و هدفمند از فضای مجازی»، «مراقبت روانی و اجتماعی از کودکان در برابر آسیب‌های ناشی از فضای مجازی» بخشی از سیاست‌های کلانی است که در سند ملی صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی به آن اشاره شده است. دبیرمرجع ملی حقوق کودک از فعال شدن کمیته فضای مجازی در مرجع ملی حقوق کودک با همکاری شورای عالی فضای

مجازی و برخی دستگاه‌ها خبر داده و گفته است که در جلسات این کمیته موضوع بهره‌کشی از کودکان در فضای مجازی و خطراتی که در فضای مجازی می‌تواند گریبان‌گیر کودکان شود، بررسی می‌شود؛ همچنین پیش‌نویسی به عنوان اصلاحیه در الحاقیه به قانون حمایت از کودکان در حال تدوین است. سیدعلی کاظمی با بررسی ابعاد قانونی و حقوقی اینفلوئنسری کودکان در فضای مجازی و با استناد به قانون حمایت از اطفال و نوجوانان تأکید کرده است؛ مطابق قانون مذکور، اگر فعالیت کودکان در فضای مجازی با عنوان‌هایی مانند بلاگری، مدلینگ و اینفلوئنسری، سلامت کودک را در ابعاد مختلف جسمی، روحی، روانی، اخلاقی و اجتماعی تحت تأثیر منفی قرار دهد، یا امنیت او یا وضعیت آموزش او را به مخاطره افکند، وضعیت مخاطره‌آمیز برای کودک قلمداد می‌شود و امکان مداخله اجتماعی یا قضایی را حسب شرایط مقرر در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان فراهم می‌کند. چنانچه این فعالیت‌ها با کسب درآمد همراه باشد و عنوان «شغل» و «کار» بر آن صدق کند، تاسن یازده سال برخلاف ماده ۷۹ قانون کار است که مطابق آن به کارگماردن افراد کمتر از پانزده سال تمام ممنوع و مشمول تعریف بهره‌کشی اقتصادی در قانون کار و قانون حمایت از اطفال و نوجوانان است. به موجب مقررات عمومی از جمله قانون کار و قوانین مرتبط با مسئولیت مدنی نیز اگر کودکی، در فضای مجازی کسب درآمد کند، متعلق به خود اوست و کس دیگری حق ندارد از این منافع بهره‌مند شود والا مشمول عنوان بهره‌کنشی می‌شود.

شما چطور؟

حالا نوبت شماست که با همه این تفصیلات بگویید آیا حاضرید از فرزند دل‌بندتان یک اینفلوئنسر بسازید و دوران کودکی و

حتی بزرگسالی‌اش را فدای منافع مالی خانواده‌تان کنید؟ تصمیم با خودتان است.